

Til lovforslag nr. L 157. Betænkning afgivet af Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri den 19. maj 1999

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om landbrugsejendomme

(Ændring af strukturregler om husdyrhold, samdrift og sammenlægning m.v.)

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til fødevareministeren, som denne har besvaret skriftligt.

Endvidere har udvalget modtaget skriftlige henvendelser fra:

Advokat Leif Skov,
Advokatfirmaet O. Bondo Svane,
Amtsrådsforeningen i Danmark,
Danmarks Landboungdom,
Dansk Erhvervsgartnerforening,
Danske Svineproducenter,
De danske Landboforeninger,
Friluftsrådet,
H.C. Hansen, ejendomsmæglerfirma,
Jordbrugsakademikernes Forbund,
Jordbrugskommissionen for Sønderjyllands Amt,
Jordbrugskommissionen for Ribe Amt,
Jordbrugskommissionerne for Viborg, Ringkøbing og Nordjyllands Amter,
LandboCenter Midt,
Lifa Landinspektør A/S.

Herudover og i forlængelse af de skriftlige henvendelser har deputationer fra:

Danmarks Landboungdom,
Dansk Erhvervsgartnerforening,
Danske Svineproducenter,
De danske Landboforeninger,
Friluftsrådet og
Møldrup Kommune

haft foretræde for udvalget.

Endelig har udvalget den 29. og 30. marts 1999 aflagt studiebesøg på en række landbrugsbedrifter i Viborg Amt.

Der er af fødevareministeren og et mindretal stillet ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Der er indgået politisk forlig mellem regeringen og Venstre, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti, Centrum-Demokraterne og Kristeligt Folkeparti om lovforslaget. Forliget er udmøntet ved fødevareministerens ændringsforslag.

Herefter indstiller et *flertal* (udvalget med undtagelse af Socialistisk Folkepartis og Enhedslistens medlemmer) lovforslaget til *vedtagelse* med de af fødevareministeren stillede ændringsforslag.

Vedrørende den teknologiske udvikling for anlæg til behandling af gylle finder flertallet, at denne bør følges nøje, da udviklingen af ny teknologi og nye former for håndtering af gylle kan medvirke til at formindske kvælstofudledningen fra landbruget.

Et *mindretal* (Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet stillede ændringsforslag. Mindretallet ønsker lovforslaget tilbage i udvalget efter 2. behandling.

Mindretallet er forundret over, at regeringen ikke har fastholdt sit oprindelige lovforslag og gennemført regeringens politik sammen med det flertal, der bl.a. blev konstateret under 1. behandling af lovforslaget. Mindretallet finder ikke, at ministerens ændringsforslag løser de

grundlæggende strukturproblemer i dansk landbrug.

Mindretallet finder, at regeringens oprindelige forslag vedrørende fortrinsstilling sikrede de mindre bedrífers muligheder for at videreudvikle sig. Med ministerens ændringsforslag er denne landbrugspolitiske målsætning blevet kraftigt svækket.

Regeringens oprindelige forslag om at begrænse bedrífernes størrelse til maksimum 300 ha er ikke blevet fastholdt i ministerens ændringsforslag. Dermed frygter mindretallet, at strukturforvridningen i dansk landbrug vil fortsætte i de kommende år.

Mindretallet gør opmærksom på, at mindretallets ændringsforslag nr. 5, 11, 15 og 18 skal ses i en sammenhæng.

Mindretallet er særdeles betænkelig ved, at overgangsreglerne fortsætter i 20 år. Det svækker yderligere muligheden for at gennemføre regeringens oprindelige målsætning.

Et andet mindretal (Enhedslistens medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling, men vil stemme for de af et mindretal stillede ændringsforslag ved 2. behandling.

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Til § 1

Af et *mindretal* (SF), tiltrådt af et *mindretal* (EL):

1) Efter nr. 1 indsættes som nyt nummer:

»01. § 1, stk. 1, nr. 1, affattes således:

»1. værne dyrkningsjorderne og de hertil knyttede landskabelige, naturhistoriske, kulturhistoriske, miljømæssige og friluftsmæssige værdier, således at både jordbrugets erhvervsøkonomiske interesser og hensynet til det omgivende miljø tilgodeses.«

Af *fødevarerministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af SF og EL):

2) Efter nr. 1 indsættes som nyt nummer:

»02. I § 5 ændres »§ 13, stk. 8« til: »§ 13, stk. 9«.

3) I den under nr. 7 foreslåede affattelse af § 9, stk. 1, nr. 2, ændres »300 ha« til: »375 ha«.

4) I den under nr. 7 foreslåede affattelse af § 9 ændres i stk. 2 (2 gange) »§ 13, stk. 6« til: »§ 13, stk. 7« og »300 ha« til: »375 ha«, og i stk. 3 indsættes efter 1. pkt. som nyt punktum:

»Afstandsgrænsen på 15 km i stk. 1 kan fraviges ved udtagning af landbrugsjorder.«

Af et *mindretal* (SF), tiltrådt af et *mindretal* (EL):

5) Nr. 13 affattes således:

»13. I § 13, stk. 1, ophæves 2. pkt.«

Af *fødevarerministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af SF og EL):

6) I den under nr. 13 foreslåede ændring af § 13, stk. 1, ændres »100 ha« til: »125 ha«.

7) I den under nr. 14 foreslåede ændring af § 13, stk. 2, nr. 3, *litra b*, ændres »300 ha« til: »375 ha«.

8) Nr. 20 affattes således:

»20. § 13, stk. 5, affattes således:

»Stk. 5. Hvis ansøgeren selv har behov for arealet for at skabe harmoni i bedriften mellem besætning og jordtilliggende eller for at skabe et passende forhold mellem produktionsanlæg og jordtilliggende i en bedrift med en væsentlig specialproduktion, kan sammenlægning dog kun nægtes efter stk. 3, jf. stk. 4, hvis den, der ønsker fortrinsstilling, har behov for arealet for at skabe harmoni i en bedrift med en animalsk produktion eller for at skabe et passende forhold mellem produktionsanlæg og jordtilliggende i en bedrift med en væsentlig specialproduktion.«

9) Efter nr. 20 indsættes som nyt nummer:

»03. I § 13 indsættes efter stk. 5 som nyt stykke:

»Stk. 6. Reglerne om fortrinsstilling i stk. 3-5 finder ikke anvendelse ved jordomlægninger, der gennemføres ved jordfordeling efter reglerne i lov om jordfordeling mellem landejendomme eller ved ekspropriation, hvis jordomlægningerne sker i forbindelse med afståelse af landbrugsjord til offentlige anlæg m.v.«

Stk. 6-8 bliver herefter stk. 7-9.

Af et *mindretal* (SF), tiltrådt af et *mindretal* (EL):

10) Efter nr. 21 indsættes som nyt nummer:

»04. I § 13 indsættes efter stk. 8 som nyt stykke:

»Stk. 9. Ministeren kan fastsætte regler om, at det ved udstykning og sammenlægning af landbrugsejendomme sikres, at eksisterende markveje og stier opretholdes eller erstattes af nye for at sikre den i anden lovgivning hjemlede adgang for offentligheden.«

11) Efter nr. 22 indsættes som nyt nummer:

»05. I § 16, stk. 3, ændres »en eller to landbrugsejendomme, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet« til: »en landbrugsejendom her i landet eller i udlandet«.

Af fødevareministeren, tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af SF og EL):

12) Efter nr. 23 indsættes som nyt nummer:

»06. I § 16, stk. 4, ændres »§ 13, stk. 6« til: »§ 13, stk. 7«.

13) Nr. 24 affattes således:

»24. I § 17, stk. 2, nr. 1, ændres »3 år før det fyldte 67. år« til: »8 år«.

14) Nr. 25 affattes således:

»25. I § 17 a, stk. 1, nr. 1, ændres »3 år før det fyldte 67. år« til: »8 år«.

Af et mindretal (SF), tiltrådt af et mindretal (EL):

15) Efter nr. 25 indsættes som nye numre:

»07. I § 17 a, stk. 1, nr. 3, ændres »tre« til: »to«.

08. I § 18, stk. 3, ændres »tre« til: »to«.

09. I § 18, stk. 6, ændres »en eller to landbrugsejendomme, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet« til: »en landbrugsejendom her i landet eller i udlandet«.

Af fødevareministeren, tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af SF og EL):

16) Nr. 28 affattes således:

»28. § 18, stk. 6 og 7, affattes således:

»Stk. 6. Er erhververen, dennes ægtefælle eller børn under 18 år i forvejen ejer eller medejer af en eller to landbrugsejendomme, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet, kan tilladelse til erhvervelse af yderligere en landbrugsejendom

normalt ikke meddeles, hvis det samlede areal af ejendommen og de i forvejen ejede ejendomme overstiger 70 ha og ejeren af en landbrugsejendom som omhandlet i § 13, stk. 3 og 4, har ønske om fortrinsstilling til suppleringsjord, jf. dog stk. 7-9.

Stk. 7. Hvis ansøgeren selv har behov for arealet for at skabe harmoni i bedriften mellem besætning og jordtilliggende eller for at skabe et passende forhold mellem produktionsanlæg og jordtilliggende i en bedrift med en væsentlig specialproduktion, gælder fortrinsstillingen kun, hvis den, der ønsker fortrinsstilling, har behov for arealet for at skabe harmoni i en bedrift med en animalsk produktion eller for at skabe et passende forhold mellem produktionsanlæg og jordtilliggende i en bedrift med en væsentlig specialproduktion.«

17) Efter nr. 28 indsættes som nyt nummer:

»010. I § 18 indsættes efter stk. 7 som nyt stykke:

»Stk. 8. Ved erhvervelse af en landbrugsejendom med beboelsesbygning som ejendom nr. 2 finder reglerne i stk. 6 og 7 om fortrinsstilling ikke anvendelse, uanset at det samlede areal af de to ejendomme overstiger 70 ha. Tilladelse meddeles på betingelse af, at reglerne om fortrinsstilling finder anvendelse, hvis ejendommen eller dens jorder sammenlægges med en anden landbrugsejendom, som ejeren, dennes ægtefælle eller børn under 18 år er ejer eller medejer af, eller hvis ejendommens bygninger fraskilles.«

Stk. 8 bliver herefter stk. 9.«

Af et mindretal (SF), tiltrådt af et mindretal (EL):

18) Efter nr. 28 indsættes som nye numre:

»011. I § 18 a, stk. 1, nr. 3, ændres »tre« til: »to«.

012. I § 18 a, stk. 3, ændres »en eller to landbrugsejendomme« til: »en landbrugsejendom«.

19) Efter nr. 30 indsættes som nye numre:

»013. § 30 ophæves.

014. I § 30 a, stk. 1, udgår »jordbrugskommissionerne«.

015. § 30 a, stk. 2, ophæves.«

Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 2 og 3.

Af *fødevarerministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af SF og EL):

20) Efter nr. 30 indsættes som nyt nummer:

»016. I § 30 a, stk. 3, ændres »jf. dog stk. 4« til »jf. dog stk. 5«.

21) Nr. 34 affattes således:

»34. § 33, stk. 1, nr. 2, affattes således:

»2) tilsidesætter vilkår knyttet til en tilladelse efter § 4, stk. 1, § 7, stk. 6, § 7 a, stk. 4, § 8, stk. 4, 6 og 7, § 9, stk. 3, § 11, stk. 5, § 12, stk. 2, § 13, stk. 1 og 8, § 14, stk. 1 og 2, § 17, stk. 3, § 17 a, stk. 2, § 18, stk. 1-4 og 6-8, § 18 a, stk. 6, § 20, stk. 7, eller § 21 eller«.

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Der bør i forbindelse med lovforslaget tages højde for de igangværende politiske overvejelser om fremover at se landbrugspolitikken i et bredere perspektiv. Lovens formål bør derfor ud over det produktionsmæssige afspejle en bred hensyntagen til natur og miljø og samtidig tilgode befolkningsudviklingen i landdistrikterne.

Landbrugslovens formålsbestemmelser bør derfor ændres, således at de fremover i lighed med skovlovens formålsbestemmelser præciserer både produktionsmæssige formål og de hertil knyttede landskabelige, naturhistoriske, kulturhistoriske, miljømæssige og friluftsmæssige værdier.

Til nr. 2-4, 6-9, 12-14, 16 og 17 samt 21

Fødevarerministeren skal efter aftale med forligspartierne til ændringsforslag nr. 2-4, 6-9, 12-14, 16 og 17 samt 21 fremkomme med følgende bemærkninger, der ikke vedrører ændringer af bestemmelser i det fremsatte lovforslag, men som skal lægges til grund ved fastsættelse af bekendtgørelser og cirkulærer m.v. vedrørende administrationen af landbrugsloven.

Krav om egen jord, arealkravet (lovens § 7)

For landbrugsejendomme med dyrehold skal indtil 33 pct. af arealkravet, der fastsættes i medfør af lovens § 7, stk. 5, kunne opfyldes med arealer fra anden ejendom eller tinglyste forpagtnings- eller gylleaftaler, der løbende gælder 5 år frem. Dette gælder uanset antallet af dyreenheder på ejendommen.

Ændringsforslaget indeholder en lempelse af 25 pct.-reglen, der er omtalt i bemærkningerne til lovforslaget (side 15), og lempelsen gælder – i modsætning til lovforslaget – også for ejendomme med mere end 250 dyreenheder.

Lempelsen betyder, at den enkelte animalske producent har bedre mulighed for at opfylde arealkravet.

Der foreslås endvidere en lempelse af de i lovforslaget foreslåede overgangsregler for bestående husdyrhold, der er omtalt i bemærkningerne til lovforslaget (side 18), således at alle ejendomme og bedrifter med husdyrhold, der er lovligt etableret efter reglerne i landbrugsloven ved de nye reglers ikrafttræden, får en frist til den 1. september 2019 med hensyn til opfyldelse af arealkravet og begrænsningen af husdyrholdets størrelse inden for bedriften. Denne frist skal gælde, uanset om der sker ejerskifte af ejendommen. De nye skærpede regler skal således alene gælde i forbindelse med væsentlige udvidelser af husdyrholdet.

I situationer, hvor de nye regler, f.eks. ved udløbet af overgangsperioden den 1. september 2019, vil ramme en lovligt etableret bedrift uforholdsmæssigt hårdt, vil der – som hidtil – kunne meddeles dispensation efter en konkret vurdering af forholdene i hvert enkelt tilfælde.

Uddannelseskrav ved fortrinsstilling til suppleringsjord

Det lempelige uddannelseskrav i medfør af lovens § 13, stk. 3, nr. 4, der er omtalt i bemærkningerne til lovforslaget (side 24), foreslås ændret således, at uddannelseskravet anses opfyldt, når den pågældende

- selvstændigt som ejer eller forpagter i en sammenhængende periode af mindst 4 år inden for de sidste 10 år, heraf mindst 2 år her i landet, har drevet en jordbrugsbedrift med et dyrket areal på mindst 10 ha eller med et arbejdsbehov på mindst 600 normtimer vurderet på grundlag af produktionens sammensætning og metode eller
- har været beskæftiget som arbejdstager ved praktisk jordbrug i mindst 5 år inden for de sidste 10 år, heraf mindst 2 år her i landet, eller
- inden for de sidste 5 år har gennemgået kurser, som er relevante for den jordbrugsmæssige drift af ejendommen, og kurserne sammenlagt har haft en længde på mindst 6 måneder.

Denne stramning af det lempelige uddannelseskra­v skal tilgode­se, at fortrinsreglerne i højere grad bidrager til, at mindre landbrug (under 70 ha), der drives som deltidslan­brug, kan få suppleringsjord. Stramningen skal samtidig tilgode­se, at reglerne om fortrinsstilling derimod normalt ikke skal kunne bringes i anvendelse til sup­plering af ejendomme, der drives som hob­bybrug, og hvor ønsket om suppleringsjord fortrinsvis er begrundet i jagtinteresser, herligheds­værdier m.v.

Ressourcer til administration af landbrugsloven

Der skal ske en styrkelse af både jordbrugs­kommissionerne og Struktur­direktoratet.

Ad nr. 2

Ændringen i lovens § 5 er en følge af æn­dringsforslaget under nr. 9.

Ad nr. 3

Den foreslåede ændring, hvorved arealgræn­sen ved samdrift i lovens § 9 fastsættes til 375 ha, er en følge af, at arealgræn­sen ved sammen­lægning foreslås fastsat til 125 ha, jf. bemær­kningerne til nr. 6 og 7. Arealgræn­sen ved sam­drift svarer til, at der ved reglerne om erhverv­else af landbrugsejendomme er adgang til at købe indtil 3 ejendomme, der hver for sig kan supple­res op til 125 ha.

Ad nr. 4

Ændringen af henvisningen i lovens § 9, stk. 2, til § 13, stk. 7, er en følge af ændringsforslaget under nr. 9.

Ændringen af arealgræn­sen fra 300 ha til 375 ha er en følge af ændringsforslaget under nr. 3.

Afstandsreglen på 15 km regnes – ligesom ved den hidtil gældende bæltebestemmelse på 10-25 km – til hver enkelt jordlod af de øvrige ejen­domme, der indgår i samdriften. I situationer, hvor hovedparten af en ejendom ligger inden for 15 km-græn­sen, vil der dog normalt kunne for­ventes dispensation fra afstandsgræn­sen på 15 km, for så vidt angår fraliggende lodder, der hører til ejendommen.

Den foreslåede ændring af lovens § 9, stk. 3, præciserer, at der kan forventes tilladelse til fra­vigelse af afstandsgræn­sen på 15 km ved sam­drift og forpagtning af landbrugsjorder, der udta­ges til braklægning i henhold til EU's regler.

En tilladelse til samdrift og forpagtning efter lovens § 9, stk. 3, jf. § 12, stk. 2, meddeles kun for det tidsrum, hvor arealet rent faktisk brak­lægges. Der vil dog ikke kunne forventes tilla­delse ud over afstandsgræn­sen på 15 km til for­pagtning af landbrugsjorder til braklægning på de 27 småøer, der er omfattet af »Sammenslut­ningen af Danske Småøer«, jf. lov om støtte til de små øsamfund (trafikstøtte m.v.), hvis jorder­ne ønskes forpagtet til samdrift med en lan­brugsejendom, der ikke ligger på øen.

Ad nr. 6 og 7

Arealgræn­sen ved sammenlægning i lovens § 13, stk. 1, foreslås fastsat til 125 ha for i et videre omfang at tilgode­se ønsket om at kunne opbygge mere rentable enheder (byggek­lodser).

Som følge heraf fastsættes arealgræn­sen i lo­vens § 13, stk. 2, nr. 3, til 375 ha, hvilket svarer til, at der ved reglerne om erhverv­else af lan­brugsejendomme er adgang til at købe indtil 3 ejendomme, der hver for sig kan suppleres op til 125 ha.

Ad nr. 8

Den foreslåede ændring af lovens § 13, stk. 5, tager sigte på, at bedrifter med en væsentlig spe­cialproduktion, dvs. gartnerier, planteskoler, frugtplantager og bærproduktion m.v., hvor der er behov for suppleringsjord for at skabe et pas­sende forhold mellem produktionsanlæg og jordtilliggende, sidestilles fuldt ud med husdyr­bedrifter, hvor der er behov for areal for at skabe harmoni i bedriften.

Forslaget vil give ejeren af en bedrift med en væsentlig specialproduktion mulighed for – på linje med ejere af husdyrbedrifter med harmoni­behov – at tilbagevise ønsket om fortrinsstilling fra ejere af landbrug under 70 ha, der ikke har behov for suppleringsjord for at skabe harmoni i en bedrift med en animalsk produktion eller en væsentlig specialproduktion. Der er således tale om en styrkelse for gartnerierhvervet i situatio­ner, hvor ejeren af en bedrift med specialpro­duktion som primæransøger ønsker at erhverve suppleringsjord til sammenlægning, jf. i øvrigt bemærkningerne til nr. 16.

I situationer, hvor naboer kan fremsætte ønske om suppleringsjord, sker der ingen ændring af fortrinsreglerne, idet ejere af bedrifter med en væsentlig specialproduktion allerede kan gøre krav på fortrinsstilling efter reglerne i lovens §

13, stk. 5, og § 18, stk. 7. Disse regler opretholdes uændret ved det fremsatte lovforslag.

Ad nr. 9

Der foreslås en ny bestemmelse, hvorefter reglerne om fortrinsstilling til suppleringsjord ikke skal kunne bringes i anvendelse ved jordomlægninger, der gennemføres ved jordfordeling efter reglerne i jordfordelingsloven eller ved ekspropriation, når jordomlægningerne sker i forbindelse med afståelse af landbrugsjord til offentlige anlæg m.v.

Bestemmelsen omhandler jordomlægninger, der gennemføres efter jordfordelingsloven i forbindelse med naturgenopretnings- eller naturplejeprojekter, skovtilplantning og større anlægsarbejder m.v., samt jordomlægninger, der gennemføres ved ekspropriation, f.eks. ved videreafhændelse af eksproprierede, afskårne arealer i forbindelse med vejanlæg.

Ved jordomlægninger, der gennemføres i forbindelse med sådanne projekter, bør de myndigheder, der forestår jordfordelingen eller ekspropriationen, dog tilstræbe at tilgodese ønsker om suppleringsjord fra jordbrugere, der opfylder betingelserne for en fortrinsstilling, selv om disse ikke kan gøre krav på en fortrinsstilling til suppleringsjord.

Ved jordfordeling, hvor hovedformålet alene er at fremme en bedre jordarrondering og ejendomsstruktur, skal reglerne om fortrinsstilling til suppleringsjord – som hidtil – iagttages, således at jordbrugere, der opfylder betingelserne for en fortrinsstilling, får mulighed for at supplere deres bedrift op til 70 ha-grænsen, inden der kan blive tale om at supplere nærliggende bedrifter over 70 ha.

Ved sådanne jordfordelinger skal reglerne om fortrinsstilling – som hidtil – ikke bringes i anvendelse, hvis der er tale om en jordombygning, hvor der afgives og modtages arealer af nogenlunde samme størrelse. Fortrinsreglerne skal heller ikke anvendes i situationer, hvor der f.eks. afgives landbrugsjord af bedste jordbonitet og modtages et lidt større areal af en ringere jordbonitet. Der vil således kunne lægges vægt på, at reglerne om fortrinsstilling ikke skal anvendes, hvis der omlægges arealer af nogenlunde samme landbrugsmæssige værdi, f.eks. med hensyn til høstudbytte, dækningsbidrag m.v.

Ad nr. 12

Den foreslåede ændring af lovens § 16, stk. 4, er en følge af ændringsforslaget under nr. 9.

Ad nr. 13 og 14

Det foreslås, at kravet i lovens §§ 17 og 17 a om, at den hidtidige ejer skal have ejet ejendommen i en årrække før det fyldte 67. år, for at ejendommen kan overdrages efter de lempelige regler for arv og familiehandel, ændres, således at der alene stilles krav om 8 års ejertid, uafhængigt af ejerens alder.

Ændringen skal tilgodese, at også ejendomme, der er erhvervet eller suppleret på et tidspunkt, hvor ejeren ikke har mulighed for at kunne opfylde kravet om 8 års ejertid inden det fyldte 67. år, kan arves eller erhverves i familiehandel uden dispensation.

Ved foregølsen af den periode, hvor ejendomme skal have været ejet, fra 3 år til 8 år vil formålet med reglen kunne tilgodeses uden krav om en vis ejertid før det fyldte 67. år. Med et krav om 8 års ejertid vil det således være vanskeligt at omgå lovens regler, f.eks. ved handel frem og tilbage mellem fader og søn, for at undgå, at reglerne om fortrinsstilling bringes i anvendelse.

Der skal dog fortsat være dispensationsmulighed i særlige situationer, f.eks. ved død og ulykke m.v.

Ad nr. 16

Bestemmelsen i lovens § 18, stk. 6, indeholder hovedbestemmelsen i reglerne om fortrinsstilling til suppleringsjord i forbindelse med erhvervelse af en hel landbrugsejendom, idet den fastslår, at en jordbruger, der ejer en bedrift under 70 ha, kan gøre krav på suppleringsjord, hvis en ansøger vil komme til at eje mere end 70 ha. Hvis ansøgeren selv har behov for arealet for at skabe harmoni i sin bedrift, gælder dog særlige regler, jf. § 18, stk. 7, der omtales nærmere nedenfor.

Ved den foreslåede ændring af lovens § 18, stk. 6, præciseres det, at bestemmelsen angår situationer, hvor en nabo har fremsat ønske om fortrinsstilling til suppleringsjord, og at der er tre undtagelser fra hovedreglen. Bestemmelserne i § 18, stk. 7 og 8, omtales nedenfor.

Som det fremgår af bemærkningerne til nr. 17 om en ny bestemmelse i § 18, stk. 8, undtages erhvervelse af ejendom nr. 2 med en beboelsesbygning fra de generelle regler om fortrinsstilling. Bestemmelsen i § 18, stk. 6, gælder således

Bet. o. lovf. vedr. landbrugsejendomme

ved erhvervelse af en ejendom nr. 2, der ikke er forsynet med en beboelsesbygning, og ved erhvervelse af ejendom nr. 3 og yderligere ejendomme, jf. § 18, stk. 3.

Bestemmelsen i lovens § 18, stk. 7, foreslås ændret, således at bedrifter med en væsentlig specialproduktion, dvs. gartnerier og planteskoler m.v., hvor der er behov for suppleringsjord for at skabe et passende forhold mellem produktionsanlæg og jordtilliggende, sidestilles fuldt ud med husdyrbedrifter, hvor der er behov for areal for at skabe harmoni i bedriften. Der kan henvises til bemærkningerne til nr. 8.

Ad nr. 17

Ved det fremsatte lovforslag skal reglerne om fortrinsstilling til suppleringsjord i lovens §§ 13 og 18 tilgodeses to vigtige formål.

Det ene er at sikre udviklingsmuligheder for jordbrugere, der ejer en bedrift under 70 ha. Dette formål tilgodeses først og fremmest ved den foreslåede ændring af lovens § 13, stk. 3, nr. 2, hvor afstandsgrænsen ved fortrinsstilling udvides fra 1 km til 2 km, jf. også bemærkningerne ovenfor til lovens § 18, stk. 6 og 7.

Det andet formål er at styrke byggeklodsprincippet ved at give mulighed for at opretholde bæredygtige driftsenheder og at modvirke gårdslagting. Dette formål har navnlig betydning for reglerne om fortrinsstilling i lovens § 18 i forbindelse med erhvervelse af en hel landbrugsejendom i de situationer, hvor formålet med erhvervelsen er at eje og drive ejendommen som en selvstændig landbrugsejendom.

På baggrund heraf foreslås indført en ny bestemmelse i lovens § 18, stk. 8, hvorefter reglerne om fortrinsstilling til suppleringsjord ikke skal bringes i anvendelse i forbindelse med erhvervelse af ejendom nr. 2, uanset at det samlede areal af de to ejendomme, som ansøgeren vil blive ejer eller medejer af, overstiger 70 ha.

Det er en forudsætning, at ejendommen er forsynet med beboelsesbygning, og at ejendommen opretholdes som en selvstændig landbrugsejendom, således som det tilsigtes ved byggeklodsprincippet.

Hvis ejendommen eller dens jorder senere sammenlægges med en anden landbrugsejendom, der tilhører samme ejer, efter reglerne i § 13, eller hvis ejendommens bygninger fraskilles, jf. § 4, stk. 1, og § 8, stk. 4-7, skal reglerne om fortrinsstilling bringes i anvendelse.

Der er således tale om en »hvilende fortrinsstilling«, idet reglerne om fortrinsstilling ikke bringes i anvendelse ved erhvervelse af ejendom nr. 2, men først i forbindelse med en senere udstykning eller sammenlægning af ejendommen, jf. ovenfor. Det er derfor situationen på tidspunktet for udstykning m.v., der skal lægges til grund ved fortrinsreglerne, f.eks. ved opgørelse af husdyrhold og harmonibehov m.v.

Ved ansøgning om erhvervelse af ejendom nr. 2 skal jordbrugskommissionen påse, hvorvidt de øvrige erhvervelsesbetingelser, herunder bopælskrav og uddannelseskrav m.v., er opfyldt. Hvis erhvervelsesbetingelserne ikke er opfyldt, skal jordbrugskommissionen vurdere, om der er grundlag for at dispensere fra erhvervelsesbetingelserne efter de generelle retningslinjer for dispensation.

Hvis ansøgeren opfylder erhvervelsesbetingelserne eller jordbrugskommissionen finder, at der er grundlag for at meddele dispensation fra de generelle erhvervelsesbetingelser, skal jordbrugskommissionen meddele tilladelse til erhvervelse af ejendom nr. 2.

Denne tilladelse skal betinges af, at der tinglyses en deklaration, der sikrer, at fortrinsreglerne bringes i anvendelse, hvis ejendommen eller dens jorder sammenlægges med en anden landbrugsejendom, som den pågældende landmand ejer, eller hvis ejendommens bygninger fraskilles. Ved de nævnte betingelser er der ikke tale om en ændring af de generelle erhvervelsesregler, som fortsat er gældende.

Deklarationen medfører, at ejendommen eller dens jorder ikke kan sammenlægges med en anden lovligt ejet landbrugsejendom, uden at reglerne om fortrinsstilling til suppleringsjord skal bringes i anvendelse, for så vidt angår de jorder, der ønskes overført til en anden ejendom, der ejes af samme ejer.

En landbrugsejendom, der er pålagt deklaration om hvilende fortrinsstilling, kan derimod suppleres med jorder fra en anden, lovlig ejet landbrugsejendom, uden at deklarationens regler om fortrinsstilling skal bringes i anvendelse.

Deklarationen opretholdes som udgangspunkt ved ejerskifte, herunder arv og familiehandel. Deklarationen bortfalder dog, hvis ejendommen afhændes enten som ejendom nr. 1 eller som ejendom nr. 2 eller 3 til en køber, der ikke bliver ejer eller medejer af mere end 70 ha. Deklarationen bortfalder også, hvis ejeren sælger sin ejend-

dom nr. 1 og herefter kun ejer den ejendom, der tidligere er erhvervet som ejendom nr. 2.

Ved supplerung af en ejendom, der er erhvervet med hvilende fortrinsstilling, gælder de generelle betingelser i lovens § 13, hvorefter fortrinsreglerne skal bringes i anvendelse, idet ejeren/erhververen i forvejen er ejer eller medejer af mere end 70 ha. Hvis ejendommen suppleres, gælder den hvilende fortrinsstilling for hele den supplerede ejendom, uanset at der er tale om køb af jorder, hvor reglerne om fortrinsstilling har været bragt i anvendelse.

En landbrugsejendom, der er erhvervet som ejendom nr. 2 med deklaration om hvilende fortrinsstilling, kan videreafhændes som en selvstændig landbrugsejendom efter de generelle erhvervsregler i lovens §§ 16-18, § 18 a og § 20, idet deklarationen alene omhandler udstykning og sammenlægning m.v.

Hvis en landmand, der i forvejen er ejer af 2 landbrugsejendomme, ønsker at erhverve yderligere en landbrugsejendom, hvorved arealgrænsen på 70 ha overskrides, skal ansøgningen om erhvervelse af den nye ejendom behandles efter reglerne i lovens § 18, stk. 6 (vedrørende ejendom nr. 3), hvorefter reglerne om fortrinsstilling skal bringes i anvendelse. Der kan ikke dispenseres, således at der f.eks. meddeles en frist til at afhænde den hidtil ejede ejendom nr. 2. Dette gælder også, hvis den hidtil ejede ejendom nr. 2 afhændes umiddelbart efter købet af den nye ejendom.

Erhvervelse af en landbrugsejendom, der ikke er forsynet med beboelsesbygning, omfattes ikke af reglerne i § 18, stk. 8. Hvis ansøgeren ved erhvervelse af en bygningsløs ejendom vil blive ejer eller medejer af mere end 70 ha, gælder reglerne i § 18, stk. 6, jf. stk. 7. Dette gælder, både hvis den bygningsløse ejendom ønskes erhvervet som ejendom nr. 2, og hvis der er tale om ejendom nr. 3.

Ad nr. 21

Ændringen af lovens § 33, stk. 1, nr. 2, er en følge af ændringsforslaget under nr. 9.

Samtidig er foretaget en redaktionel rettelse.

Til nr. 5

Sammenlægningsgrænsen fastholdes på 150 ha. Det forudsættes, at der højst kan ejes to ejen-

domme, jf. bemærkningerne under nr. 11, 15 og 18.

Til nr. 10

Landbruget har gennemgået en mærkbar strukturudvikling i Danmark gennem de seneste årtier. Som en konsekvens heraf er der i Danmark blevet færre og færre markveje. I en undersøgelse foretaget af Forskningscentret for Skov og Landskab påvises det, at ca. 50 pct. af markvejene er forsvundet i løbet af de seneste 40 år. Nedlæggelse af markveje betyder, at befolkningen mister mulighed for at benytte den adgangsret, som er en del af naturbeskyttelsesloven. For at sikre befolkningen mod yderligere forringelser bør der i den nye landbrugslov indføjes en bestemmelse om, at fødevareministeren kan fastsætte regler om, at markveje i det åbne land skal opretholdes eller erstattes af nye. Dette kommer formentlig særlig på tale i forbindelse med lovens bestemmelser om omlægning af jorder mellem landbrugsejendomme.

Til nr. 11, 15 og 18

Der kan højst erhverves indtil to ejendomme.

Til nr. 19

Ændringsforslaget indebærer, at jordbrugskommissionerne nedlægges, og at de administrative opgaver, som ifølge gældende lovgivning varetages af jordbrugskommissionerne, overføres til amterne.

Hvis ændringsforslaget ikke vedtages, vil forslagsstillerne til 3. behandling stille ændringsforslag om:

- At jordbrugskommissionernes afgørelser skal træffes i enighed, og at afgørelserne i modsat fald skal træffes af næste instans, som er Strukturdirektoratet under Fødevareministeriet. Forslaget indebærer efter forslagsstillerens opfattelse en styrkelse af retssikkerheden.
- At de grønne organisationer høres, hvis der er tale om naturmæssige hensyn.

Til nr. 20

Den foreslåede ændring er en følge af, at der ved lovforslagets nr. 31 er indføjet et nyt stk. 4 i § 30 a.

Erling Christensen (S) Hugo Sørensen (S) Erik Mortensen (S) Margot Torp (S)
Jørn Jespersen (SF) fmd. Kristen Touborg (SF) Annie Lunde Hansen (CD)
Vibeke Peschardt (RV) Keld Albrechtsen (EL) Christian Mejdahl (V) Jens Kirk (V)
Mariann Fischer Boel (V) Peter Hansen-Nord (V) Lene Espersen (KF) nfm.
Henning Grove (KF) Christian H. Hansen (DF) Ole M. Nielsen (KRF)

Fremskridtspartiet havde ikke medlemmer i udvalget.